

MEIE KÜLALINE:
Kaja Kallas
Europarlamenti liige

Muudatused
abivahendite süsteemis

Tööklubi Võisiku Kodus

Veel Töötukassa uuest
teenusest – tööalasest
rehabilitatsioonist

Kuum tantsuhommik
Raplas

KAANELUGU

KELLI
PARTS

LK 2-3

SISUKORD

- 1 ▶▶ **JUHTKIRI:**
Janek Muru
- 2-4 ▶▶ **MEIE INIMESED:**
Kelli Parts
- 5-6 ▶▶ **TASUB TEDA:**
Raske ja sügava puudega lastele suunatud tugiteenuste arendamise ja pakkumise projekt
- 7 ▶▶ **TASUB TEADA:**
Töölöödu toetus ja saatja sõidukulu hüvitamine – uued rahalised toetused vähenenud töövõimega inimeste töötamise toetamiseks
- 8-9 ▶▶ **MEIE KODU:**
Töökubi Võisiku Ko
- 10 ▶▶ **TASUB TEADA:**
Veel Töötukassa uuest teenusest – tööalasest rehabilitatsioonist
- 10 ▶▶ **LOOMINGULINE KAASTÖÖ:**
Looduse huvitavaid trikke: käbikobar!
- 11-12 ▶▶ **TASUB TEDA:**
Muudatused vajalikkus abivahendite süsteemis
- 12 ▶▶ **TULEMAS:**
Projekt „Erivajadustega inimeste eluaseme füüsiline kohandamine“ alustab avalduste vastuvõtmisega planeeritust hiljem
- 13 ▶▶ **TARKUSETERAD:**
Sallivus
- 14 ▶▶ **UURING:**
Töövõime jaoks jäämist tuleb ennetada
- 15 ▶▶ **TULEMAS:**
Matti Klaari nimeline stipendium puudega noorele
- 16-17 ▶▶ **SÜNDMUS:**
Kuum tantsuhommik Raplas
- 18 ▶▶ **MEIE KÜLALINE:**
Kaja Kallas
- 19-20 ▶▶ **KÖÖGINURK:**
Leivasalat

TOIMETUS

JANEK MURU
peatoimetaja
janek@vaimupuu.ee

KERTTU RAKKE
keeletoimetaja

MARGUS ENNO
tegevtoimetaja

MERIKE RAMOT
Haldus/arendus

TAIRE EHAVER
Kööginurga toimetaja

Toimetuse üldinfo:
Gsm: +(372) 5563 4449
toimetus@vaimupuu.ee
www.vaimupuu.ee

Makett ja kujundus:
Janek Muru, Vaimupuu

Trükk: Printimiskeskus OÜ
Paber: G-Print (kaaned: G-
Print 250g/m² ja sisu G-Print
150g/m²)

Vaimupuu toimetuse soovib oma lugejatele head Eesti Vabariigi sünnipäeva!

vaimupuu

FOTOKONKURSS

ISE TEHTUD - HÄSTI TEHTUD!

Vaimupuu tänavuse fotokonkursi teema on „Ise tehtud – hästi tehtud!” Sellega innustatakse vaimupuudega inimesi rõõmustama oma või teiste loomingu või saavutuste üle. Kuna teema on lai, ootame kaasalöömist tegevusjuhendajatelt ja sõpradelt! Foto idee väljamõtlemisel ja/või lavastamisel võib kasutada teiste abi, aga pildistama peab vaimupuudega inimene.

Võistlustöid jpeg-formaadis ootame e-posti aadressil fotokonkurss@vaimupuu.ee hiljemalt 1. oktoobriks 2016.a.

Fotole lisaks on vaja märkida:

- foto pealkiri
- organisatsiooni nimi
- autori nimi ja vanus
- paari lausega foto sündimise lugu ja taust

Lisainfo www.vaimupuu.ee ja toimetus@vaimupuu.ee

Fotosid hindab žürii. Parimate fotode autorid saavad auhinnad. 12 õnnestunumat fotot avaldatakse Vaimupuu 2017. aasta kalendris ning 15 leiavad tee rändnäitusele.

FOTO: Marju Nukis,
Vahtra tugikeskus

Viis aastat tagasi, jaanuaris 2012, ilmus esimene Vaimupuu nime kandev ajakiri. Enne seda kandis meie väljaanne nime Vaimukad ning sündis koostöös Eesti Vaimupuudega Inimeste Tugiliiduga. Mul on hea meel, et Vaimupuu on endiselt elujõuline! Ka tänavune aasta on Vaimupuule alanud toimekalt.

Eelmise aasta novembris sai fotokonkursi lõpetamisel rännuhoo sisse meie fotonäitus „Sõprus“. Aasta viimane väljapanek sai alguse 7. detsembril Paide Eakate Päevakeskuses. Ühe võidutööna oli näitusel väljas ka Paide Erivajadustega Inimeste Päevakeskuse kliendi Andres Kuldkepi foto „Võilillelapsed“. Vaimupuu andis autorile üle auhinna. Täname lahke koostöö eest Paide Huvikeskust, Paide Eakate Päevakeskust, Järvamaa Keskraamatukogu ja Paide Muusikakooli.

6. jaanuaril avati näitus Rapla Maavalitsuses. Mind üllatas, kui hästi on kursis Vaimupuu tegemistega Rapla maavanem Tõnis Blank, kes näituse avakõne pidas. Kohal olid ka teised Raplamaa sotsiaalsete teemadega tegelevad inimesed. Aitäh „vahtrakatele“, kes uurisid välja, et mul oli sel päeval sünnipäev ning katsid mulle sünnipäevalaua!

Alates 19. veebruarist on Vaimupuu rändnäitus „Sõprus“ vaatamiseks väljas Eesti Puuetega Inimeste Kojas Tallinnas.

Tänavune, 2016. aasta fotokonkurss kannab pealkirja „Ise tehtud – hästi tehtud!“ Soovitame hakata pildistamisega juba praegu peale! Täpsem info fotokonkursi tingimuste kohta on kättesaadav meie kodulehel www.vaimupuu.ee.

Jaanuaris külastasime perekond Partsi Taali külas, kelle kõikidel lastel on terviseprobleeme. Pere kõige väiksemal, 6-aastaselt Kellil on haruldane Ohtahara sündroom. Sellest, mis see on ja kuidas tubli pereema Kaire hakkama saab, räägib meie seekordne kaanelugu. Mina kohtasin Kellit esimest korda novembris, kui esitlesime Toril oma raamatut „Pimedusest välja“. Meie esinemist saatis häälekalt Kelli jutuvada. Hiljem ütlesid kohalikud, et nii jutukana pole nad veel Kellit näinudki. Ju siis pakkusid katkendid raamatust talle huvi!

20. jaanuaril külastasime taas „vahtrakaid“ – toimus juba üheksas tantsuhommik. See on pidu, kus kliendid tantsivad ning tegevusjuhendajad vahetavad kogemusi.

Selles numbris astub Vaimupuu suure sammu tõelise ajakirjanduse poole. Nimelt oli eelmise aasta viimases Vaimupuu numbris juttu, et 2016. aastast hakkab Eesti Töötukassa pakkuma tööalase rehabilitatsiooni teenust. Toimetusega võttis ühendust mitu inimest, kelle sõnul nende maakonnas Töötukassa sellist teenust ei osuta. Vaimupuu uuris Töötukassast tegelikku olukorda ja seekordses numbris saabki lugeda, mida tuleb teha, kui kodukohas sellist teenust ei saa.

24. veebruaril saab 98-aastaseks meie kodumaa, Eesti Vabariik. Sel päeval võiks süüa traditsioonilisi Eesti toite ja kuulata eestikeelset muusikat. Mis sest, et me ei ole alati nõus otsustega, mida meie valitsus teeb, ega hinda kõrgelt seadusi, mis kabinettides sünnivad. Mõelgem ikka positiivsele – meie üllatusi täis kliimale ja uskumatult kaunile loodusele, ja nendele paljudele Eestimaa inimestele, kes ei häbene hädasolijaid aidata.

Soovin kõigile päikest tuppa ja südamesse!

KALLIS LUGEJA!

Kui Sul on ettepanekuid, millest või kellest meie ajakirjas edaspidi juttu peaks olema, anna meile teada! Väga oodatud on nii ajakirjanduslikud kui kunstilised kaastööd.

Kui soovid meie ajakirja tellida (tasuta) või väljaandmist toetada, võta meiega ühendust!

Toimetuse telefon: 55634449, e-posti aadress: toimetus@vaimupuu.ee

www.vaimupuu.ee.

a/a: EE272200221053671605 Swedbank.

Mittetulundusühing Vaimupuu on riikliku tulumaksusoodustusega sihtasutuste nimekirjas.

Haruldase diagnoosiga Kelli.

KELLI – ARMASTAVA PERE PESAMUNA

Kelli Parts on kuueaastane tüdrukutirts, kes elab koos ema, isa, õe ja vennaga Tori vallas Taali külas mõnusa vanas talumajas. Tarkusepäeval sündinud tüdruk peaks vanuse järgi alustama sel sügisel kooliteed, aga tegelikult jääb ta pere koduseks pesamunaks kuni elu lõpuni.

TEKST: Margit Peterson, kirjanik
FOTOD: Anna Volmer ja Vaimupuu

Kelli naeratab ja häälitseb, kuid ei räägi. Maailma vaatab ta läbi tugevate prillide, hingamiseks vajab lisahapnikku ja teda on vaja aspireerida. Kellit toidetakse lutipudelitest püreega. Tahket toitu ta süüa ei saa, sest hingetoru ei sulgu täielikult. Kõikvõimalikud krambihood on tema jaoks igapäevased.

Kellil on üliharuldane Ohtahara sündroom (GMOI). See tähendab geenimutatsiooni, mis põhjustab raskekujulist epilepsiat ja ajuhalvatust. Maailmas on selle geenirikka diagnoositud lapsi kokku viis, Kelli on ainus eurooplane. Diagnoosituist on praegu elus veel ainult kaks.

Pole veel teada, mis sellist geenimutatsiooni põhjustab. Kellile on tehtud palju uuringuid erinevates riikides – Inglismaal, Taanis, Norras ja loomulikult ka Eestis. Samuti on tehtud geeniuuringud kogu nende perele, aga kahjuks või õnneks pole leitud midagi. Kuna kolme sama diagnoosiga lapse vanemad on töötanud taimede ja taimekasvatusega, võib otsida põhjust taimemürkidest ja säilitusainetest, mida sel alal kasutatakse. Ka Kelli ema Kaire töötas aastaid lillepoes, kus ta taimekaitsja oskusi rakendades puutus pidevalt kokku erinevate mürkidega.

MIS EI TAPA, TEEB TUGEVAKS

Öeldakse, et igapäevale antakse nii palju, nagu ta kanda jõuab. Perefond Partsid on järelikult väga tugevad, sest kõigil nende lastel on terviseprobleeme.

Kelli 17-aastane vend Alo jäi sündides oma liiga suure kaalu tõttu hapnikupuudusesse ja sai selle tõttu aktiivsus- ja tähelepanuhäire. Tänapäevaks on noormees palju õppinud ning saab enda ja ümbritsevaga juba hästi hakkama. 8-aastane õde Aile sündis puusadüsplaasiaga ja selle tagajärjel on tal siiani üks puus natuke vales asendis. Lisaks põeb ta skolioosi, tal on probleeme neerudega ja teda kiusavad hirmud.

Kaire tunnistab, et esimesed aastad, kus avastati Kelli sündroom ja Aile neeruhaigus, olid väga kurnavad. Järjestikused halvad uudised viisid vaimselt šokki ja reaalselt võlgadesse. Tundus, et maailm kukub kokku! Kuni Kelli kolmeaastaseks saamiseni käis Kaire 0,3 kohaga Paikuse põhikoolis tööl. Füüsiliselt oli see raske, aga vaimselt hea, sest seal olid kolleegid, kes hoolisid ja patsutasid ka vahel õlale. „Tundsin, et olen ikka veel maailmale vajalik,“ räägib Kaire. Väikeste õdede eest hoolitses sel ajal Alo, sest pereisa Raivo käis tööl.

Lisaks päevatööle tahtsid ka kodutööd tegemist. Kaire meenutab, kuidas ta lilli kastis – ühes käes oli Kelli turvahälliga, teises 10-liitrine kastekann ja väike Aile sõrmest kinni hoidmas.

Kui Kelli sai 3-aastaseks, tundis Kaire, et enam ei suuda

füüsiliselt koolis tööd teha. Ka palk oli nii väike, et ei katanud tööl käimise ega haigekassa kulusid.

HEADE INIMESTE TOEL

Puudega laste peale kulub alati palju raha. Ka Kelli vajab pidevalt ravimeid, mähkmeid, hooldus- ja abivahendeid (hapnikuaparaat, aspiraator, beebimonitor) ja ortoosijalanõusid, lutipudeleid ja pudelilutte ning muud.

Lisaks ka kaudsed kulud ehk kulud, mis ilma Kellita oleksid väiksemad või puuduksid: elektrikulu aparaatidele, kütusekulu, autoremont, rehvid... Autosõit Kelliga on omaette ettevõtmine – lisaks temale peavad autosse mahutama tema vanker-ratastool hapnikuballoon ja aspiraator

„Esimesel kolmel aastal pidasin päevikut, et palju Kellile kulub,“ räägib Kelli ema Kaire. „Kuna need kulud olid väga suured ja peale minu enda ei huvitanud need summad kedagi, siis loobusin.“

Tänaseks on pere õppinud rahaliselt hakkama saama. Kaire on teinud lihtsa valiku: esmalt muretseb ta hädavajaliku ja alles siis hakkab edasi vaatama, mida ja kuidas ja kas üldse muretseda. Majapidamises on kanad ja pardid, köögivilja kasvatab pere ise.

Suur abi on olnud Tartu Ülikooli Kliinikumi Lastefondist, mis on taganud Kellile ja ka Ailele teraapias käimiseks transporditoetuse ning maksnud paljude Kelli jaoks vajalike vahendite eest. Ka Tori omavalitsus on panustanud transporditoetusse. Tänu sellele saab Kelli kaks korda nädalas massaaži, kord nädalas on tal füsioteraapia ja bas-

sein. Firma Ruukki aitas üle saja aasta vanuse kodumajale uue katuse peale panna.

Abi on olnud ka eraisikuist. Perekont Valk Vändrast korraldas heategevuskontserdi, mille tuludest osteti Kellile pulss-oksümeeter, mis jälgib Kelli südame tööd ja vere hapnikusisaldust.

Pere on kõikidele oma aitajatele väga tänulik!

Aile saab hakkama kooliasjadega ning on abiks emale.

PROBLEEM ON LAIEM

Puuetega laste emana näeb Kaire mitmeid suuri probleeme Eesti elus. „Meie ühiskond on puudega laste ja noorte aktsepteerimises alles lapsekingades,“ on ta kogenud. Täna sel päeval aitab meditsiin paljud inimhinged elule, aga edasi oleks nagu tühi auk: seadused ei ole loodud tegelike probleemide ja vajadusi silmas pidades. „Võiks ju arvestada, et pere ei koosne vaid erilisest lapsest ja emast-isast ning nende tuludest. Peres võivad olla ka teised lapsed ja on ka muid vältimatuid kulusid kui erilised kulud,“ heidab Kaire seaduseloojatele ette.

Tihti ei jõua info abivajajateni ametnike tuima suhtumise tõttu. Asi polegi alati rahas, vaid õigete kohtade ja teenuste leidmises.

Kelli, Aile ja kass Vurri.

KODU ON LAPSELE PARIM KOHT

Kaire peab end õnnelikuks inimeseks, kuna tal on tulnud tänu lastele väga palju õppida. Samuti on nii heas kui halvasti tema kõrvale jäänud laste isa, abikaasa Raivo.

Tänapäeval on võimalik sügava puudega laps anda kasvõi mõneks ajaks lastekodusse. Kaire isegi ei mõtle selle peale. Ta on ise lapsepõlves kaks aastat internaatkoolis elanud ja teab, et kodu on lapsele parim. Iga kodust eemal olek jätab armu.

„Lapsed on suur varandus,“ teab Kaire. „Jah, kahjuks mõni laps ei kasvagi suureks, aga tema heaolu saab tagada ainult armastav ja hooliv perekond.“

Aga kui on raske? – Ka sellele murele on Kairil vastus olemas: „Tuleb mõelda mõtted selgeks ja vahel ka patjata, vaadata, mida sellest olukorrast õppida ja mida edaspidi teisiti teha. Peab leidma endas kesktee, et minna edasi ka siis, kui tee tundub lõppevat – astuda asfaltteelt kruusateele ja aina minna. Vahel aga annab lahenduse või järgmise teeotsa kätte aeg ise. Peaasi, et lapsel oleks taas naeratus näol, et ta tunneks end vajaliku ja olulisena. Seda ju tegelikult vajame me kõik!“

Kaire rõhutab, et tuleb osata puhata, leida lõõgastavaid momente ka igapäevaelus – vaid nii on võimalik ööpäevaringselt ema olla. Tema sõnul on abiks isegi korraks poes käimine, rääkimata siis füüsilisest ja käsitööst. Alati ei peagi kindlasti midagi tegema, hästi mõjub ka väike lõunauinak, laps kaisus. ■

RASKE JA SÜGAVA PUUDEGA LASTELE SUUNATUD TUGITEENUSTE ARENDAMISE JA PAKKUMISE PROJEKT

TEKST: Ebeli Berkman, Sotsiaalkindlustusameti projektijuht
FOTO: erakogu

2014. aastal Sotsiaalministeeriumi poolt algatatud ja 2015. aastal Sotsiaalkindlustusametisse üle tulnud projekti „Puudega laste tugiteenuste arendamine ja pakkumine“ eesmärgiks on raske ja sügava puudega lastele pakkuda tugiteenuseid, et vähendada nende vanemate hoolduskoormust ja takistusi tööhõives osalemisel. Teenused on suunatud raske ja sügava puudega 0-17 (k.a) aastastele lastele, kes vajavad ööpäevaringset hooldust ja järelevalvet.

PAKUTAVAD TUGITEENUSED:

paindlik hoiuteenus nii aja, kestuse kui ka asukoha osas, et tagada lapse ja pere vajaduste rahuldamine võimalikult optimaalses mahus. Lapsehoiuteenuse saamisel määratakse lapsele kindel teenuse maht.

Sügava puudega lapsed vajavad hoidu palju suuremas mahus, tihti ka ööpäevaringselt, aga see on koormav lapsevanematele, sest pered ei leia lisaraha teenuse eest tasumiseks. Hoiuteenuse alarahastus on tekitanud olukorra, kus lapsevanematel lasub suur hoolduskoormus, mis takistab nende osalemist tööturul ja teeb neist ühiskonna ühe haavatavama sihtgrupi.

tugiisiku teenus lapsele, kes ei ole võimeline ilma tugiisikuta käima elukohajärgses lasteaias või koolis. Vajadusel saab tugiisik olla lapsele toeks ka kodus, hoius või terviseasutuses.

Praegu on tugiisiku teenus kättesaadav enamasti suuremates omavalitsusüksustes, kus teenuste järele on suurem nõudlus ja rohkem rahalisi võimalusi nende pakkumiseks. Tugiisikute leidmise teeb keeruliseks see, et nad on töösuhtes valdavalt käsunduslepingu alusel, mis aga ei taga tugiisikule kõiki sotsiaalseid garantiisid. Lisaks võivad puudega lapsed kergemini haigestuda, mille tõttu on tugiisiku tööaeg ja sissetulek ebastabiilsed.

transporditeenus on mõeldud toetava teenusena lapsehoiu- ja tugiisiku teenuse kõrval, et laps saaks liikuda haridusteenuselt või kodust hoiu- või tugiisiku teenusele ja tagasi.

Praegu ei jõua paljud raske või sügava puudega lapsed teenusele ainuüksi seepärast, et puudub transpordivahend või võimalus transpordi eest tasuda. Kehvemas olukorras on just väiksemates KOV-ides või ääremaal elavad lapsed, kes ei saa teenusele, kuna teenusepakkujad asuvad kaugel ning KOV-idel puudub võimekus transporditeenuse eest tasuda.

Projekti eesmärk on tugiisikuteenuse arendamine ning suuremas mahus pakkumine nii, et teenus oleks kättesaadav neile, kelle teenusevajadus on kirjas rehabilitatsiooniplaanis. Teenus on oluline, et raske ja sügava puudega lapsed jõuaksid teiste vajalike teenusteni ning saaksid osaleda üldhariduse omandamises.

Olukorras, kus lasteaiakohti napib, ei ole lasteaedadel alati valmisolekut luua erivajadustega lastele vajalikke sobitus- ja erirühmi, samuti pole tugiteenuste puudumisel võimalik neid lapsi tavarühmadesse vastu võtta, sest eelarves pole ette nähtud erivajadustega lastega tegeleva spetsialisti ametikohtagi. Lisaks napib spetsialiste ning saadav töötasu ei motiveeri haridusliku erivajadusega lapsega tegelema. Ka kooli oma kodukohta lähedal on erivajadusega lastele leida keeruline, kui puuduvad õppeprotsessiga integreeritud tugiteenused.

Euroopa Sotsiaalfondi (ESF) eesmärgiks aastatel 2014-2020 on suurendada perede iseseisvat majanduslikku toimetulekut. Selleks on arvestatud 31 974 592 eurot, lisaks Eesti riigi poolne kaasfinantseering 5 642 575 eurot, mis teeb kokku 37 617 168 eurot. See jaguneb teenuste arendamiseks (nii Sotsiaalministeeriumi kui Sotsiaalkindlustusameti tegevused) ja pakumiseks.

Eestis on 2015. aasta seisuga üle 6400 raske ja sügava puudega lapse, kes vajavad lisaks meditsiiniteenustele ka sotsiaalteenuseid, mis arvestaksid nende individuaalsust ja võimalikke kaasuvaid puudeid.

Riik kompenseerib raske ja sügava puudega laste hoitu 402 euro ulatuses aastas. Raha eraldatakse maavalitsuste kaudu kohalikele omavalitsustele rahvastikuregistri andmetel nende haldusterritooriumil elavate raske ja sügava puudega laste arvu alusel. Kõikidest raske ja sügava puudega lastest **kasutas seda teenust 2014. aastal vaid 775 last (s.o 11,5%)** ja 2013. aastal 695 last. Kuna teenuse pakkujaid ei ole piisavalt, eraldatud summa ei kata tegelikku vajadust ning lapsevanemad ei ole tihti teenusest teadlikud, jääbki suur osa eraldatud rahast igal aastal kasutamata.

2015. aasta sügisel ja talvel viis Sotsiaalkindlustusamet läbi kaks riigihanget, leidmaks igasse maakonda ja Tallinna ühte teenusepakkuja, kes võtaks enda vastutusele kogu piirkonna teenustega kaetuse. Hankesse oodati osalema asutusi, kes, sõltumata omandivormist, on oma piirkonnas valmis pakkuma või korraldama (koostöös koostööpartneritega) raske ja sügava puudega lastele hoitu- ja tugiisikuteenust ning toetava teenusena transporditeenust.

Täna on hankelepingud sõlmitud kuni 2017. aasta lõpuni järgmiste piirkondade teenusepakkujatega: Lääne-Virumaa, Ida-Virumaa, Tartumaa, Valgamaa, Viljandimaa, Pärnumaa, Läänemaa, Saaremaa, Hiiumaa, Järvamaa, Raplamaa, Harjumaa ja Tallinn. 2016. aastal korraldatakse ka kolmas riigihange, et teenustega saaksid kaetud kõik maakonnad.

Projekti raames ei võeta üle kohaliku omavalitsusüksuste kohustusi, vaid eesmärk on toetada tugiteenuste paremat ning paindlikumat kättesaadavust. Seega on paljude teenusepakkujate koostööpartneriteks kohalikud omavalitsused.

Teenuste mahuks 2015. aastal oli kuni 900 eurot ühe lapse kohta, 2016 ja 2017. aastal on ette nähtud 4918 eurot ühe lapse kohta ühes aastas. Lisaks ESF projekti rahastusele jätkab riik endiselt lapsehoiu kompenseerimist (402 eurot aastas).

Projekti viib läbi Sotsiaalkindlustusamet, kus lastekaitse üksuses töötab projektijuht ja täiendavalt neli koordinaatorit üle Eesti, kes vastutavad Põhja piirkonnas (Harjumaa, Raplamaa ja Järvamaa), Lõuna piirkonnas (Tartumaa, Jõgevamaa, Võrumaa, Põlvamaa, Valgamaa ja Viljandimaa), Ida piirkonnas (Lääne-Virumaa ja Ida-Virumaa) ja Lääne piirkonnas (Läänemaa, Hiiumaa, Saaremaa ja Pärnumaa) teenuste osutamisele suunamisest.

Raske ja sügava puudega laste vanemad, kes soovivad osaleda projektis, et saada suuremas mahus lapsehoiu-, tugiisiku- või toetava teenusena transporditeenust, saavad pöörduda oma piirkonna koordinaatori, kohaliku omavalitsuse, piirkondliku teenusepakkuja või Sotsiaalkindlustusameti klienditeeninduse poole. Avalduse blankett on kättesaadav Sotsiaalkindlustusameti kodulehel.

http://www.sotsiaalkindlustusamet.ee/public/blanketid/Muud_blanketid/AVALDUS_TEENUSE_SAAMISEKS151215.pdf

Avaldusele tuleb lisada ka puude raskusastme otsus ja kehtiv rehabilitatsiooniplaan.

Täpsem informatsioon teenuseosutajate kohta ja piirkondlike koordinaatorite kontaktandmed leiab Sotsiaalkindlustusameti koduleheküljelt:

<http://www.sotsiaalkindlustusamet.ee/puudega-laste-tugiteenuste-arendamine-ja-pakkumine-2/>

KOKKUVÕTE

Et puuetega, et puuetega laste vanemad saaksid tööle minna, on nendele lastele vaja rohkem tugiteenuseid. Selleks on nüüd eraldatud rahad. Tugiteenuste saamiseks tuleb pöörduda kohaliku Sotsiaalkindlustusameti poole.

TÖÖLESÕIDU TOETUS JA SAATJA SÕIDUKULU HÜVITAMINE – uued rahalised toetused vähenenud töövõimega inimeste toetamiseks töötamisel

Töötukassal on käesolevast aastast uued võimalused vähenenud töövõimega inimeste töötamise toetamiseks.

TEKST: Mari Väljaots, Töötukassa teenusejuht

TÖÖLESÕIDU TOETUS

Uueks rahaliseks toetuseks on töölesõidu toetus vähenenud töövõimega inimesele. Selle eesmärgiks on osaliselt hüvitada töölesõiduga seotud lisakulud, mis tekivad, kuna inimene ei saa puude või terviseseisundi tõttu kasutada tööl käimiseks ühistransporti. Töölesõiduga seotud lisakulud hüvitatakse, kui see on vajalik teie tööle asumiseks või töötamise jätkamiseks.

Töölesõidu toetuse taotlemiseks peate esitama avalduse (avalduse vormi leiate www.tootukassa.ee) e-posti või posti teel või tooma selle töötukassa esindusse kohale. E-postiga tuleb avaldus saata töötukassa maakondliku osakonna üldmeiliaadressile, mille leiate samuti töötukassa kodulehelt. Avaldusel tuleb põhjendada, miks te ei saa puude või terviseseisundi tõttu kasutada tööl käimiseks ühistransporti ning vajate eritranspordi (sotsiaaltransport, invataks, takso) tellimist. Kui te juba töötate, tuleb täiendavalt selgitada, kuidas te seni olete saanud tööl käia. Toetuse saamise tingimuseks on töötamine töölepingu alusel või avalikus teenistuses.

Toetust makstakse 12 kuud kolme aasta jooksul ning toetust ei pea kasutama järjest. Näiteks kui teil on liikumispuue, mistõttu te ei saa ühistransporti kasutada talvel lumisel ajal, saate toetust kasutada kolmel järjestikusel talvel. Töölesõidu toetust makstakse 0.93 eurot kilomeetri kohta, kuid mitte rohkem kui 26 eurot ühe päeva eest ning mitte rohkem kui 300 eurot kuus. Päevase toetuse suurus arvutatakse teie kodu ja töökoha kahekordse vahemaa alusel, mis leitakse Delfi Regio

kaarti kasutades. Töölesõidu toetust maksatakse kord kuus eelmisel kuul tööl käidud päevade eest tagantjärele. Selleks peate töötukassale esitama järgmise kuu 10. kuupäevaks tööandja allkirjaga tõendi eelmisel kuul tööl käidud päevade kohta, mille alusel toetuse suurus arvestatakse. Juhul, kui te mõne kuu eest vahepeal ei soovi toetust kasutada, jätke selle kuu eest tööandja allkirjastatud tõend esitamata ning kui jälle soovite toetust, esitage tõend. Nii on teil võimalik oma toetuse kasutamist reguleerida vastavalt sellele, kas olete vahepeal nt puhkusel või haige. Tööandja allkirjastatud tõendi võib esitada vabas vormis, aga on olemas ka etteantud vorm, mille leiate töötukassa kodulehelt. Toetuselt arvestatakse maha tulumaks.

Töötukassa ei saa maksta töölesõidu toetust nende päevade eest, kui kohalik omavalitsus korraldab teile eritransporditeenuse tööl käimiseks ning selle summa ulatuses, mis kohalik omavalitsus maksab teile transpordi tellimiseks toetust just töö ja kodu vahel liiklemiseks. Töölesõidu toetuselt ei arvestata maha seda summat, mida kohalik omavalitsus maksab teile nt arsti juures, mõnel teenusel või toidupoes käimiseks. Kui olete taotlenud Sotsiaalkindlustusametist töötamistoetust ning kasutate seda tööl käimisega seotud transpordikulude kompenseerimiseks, peab selle osa töölesõidu toetuse summalt maha arvestama. Selle kuu eest, mille kohta te esitate tööandja tõendi ehk soovite toetust kasutada, küsime toetuse suuruse arvestamiseks infot teie kohalikust omavalitsusest ja Sotsiaalkindlustusametist.

SAATJA SÕIDUKULU HÜVITAMINE

Kui vajate vähenenud töövõime tõttu ühistranspordi kasutamisel saatjat, hüvitame teie saatjale sõidukulud. Kulud hüvitame saatjale, kes on teiega ühistranspordis (välja arvatud taksos) kaasas kodust tööle ja töölt koju tagasi sõitmisel. Sõidukulu hüvitatakse iga tööle saadetud päeva eest kuludokumentide alusel (sõidupiletid, isikustatud perioodikaart, arve, maksekorraldus vm dokument), millel on näha kasutamise ehk saatmise kuupäev. Hüvitatav summa on kuni 26 eurot ühe päeva eest. Saatja sõidukulu hüvitatakse kuus kuud kolme aasta jooksul.

Saatja peab sõidukulu hüvitamise taotlemiseks esitama töötukassale avalduse (avalduse vormi leiate www.tootukassa.ee) e-posti või posti teel või töötukassa maakondlikus osakonnas kohapeal. E-postiga tuleb avaldus saata töötukassa maakondliku osakonna üldmeiliaadressile, mille leiate samuti töötukassa kodulehelt. Avaldusel tuleb esitada andmed saadetava vähenenud töövõimega inimese kohta ning põhjendada, miks ta vajab ühistranspordiga töölesõiduks saatmist, selgitada, kuidas ta seni on saanud ühistransporti tööl käimiseks kasutada ning kirjeldada, kus inimene praegu tööl käib ja mis transporti kasutab. ■

Töötukassa tänuüritusel koos Meelis Paavel'iga.

TÖÖKLUBI VÕISIKU KODUS

Jaanuari keskel toimus Estonia teatrimajas Eesti Töötukassa tänuüritus parimatele koostööpartneritele. Sellel üritusel oli au osaleda ka Võisiku Kodul, kes tunnistati Töötukassa Jõgevamaa parimaks koostööpartneriks.

TEKST: Terje Teder, Võisiku Kodu juht AS Hoolekandeteenused
FOTOD: erakogu

2 015. aastal viisime koos Töötukassaga läbi mitu erinevat projekti, et suurendada Võisiku Kodu elanike võimalusi tööturule suunduda.

Esmalt korraldati töötõingu töötoad, mida viis läbi Töötukassa karjäärinõustaja Taive Pärnmäe. Töötubades osales 35 klienti ja seal räägiti üldisematel teemadel: tutvustati tööle kandideerimiseks vajalikke dokumente, räägiti sellest, kuidas käituda töövestlusel, kuidas oma CV-d koostada ja kuidas konkreetsemalt tööd otsida. Töötoad

õnnestusid väga hästi, klientide huvi oli suur ning otsustasime otsida teisi võimalusi koostöö jätkamiseks.

Töötukassal on väga palju erinevaid teenuseid puuetega inimeste tööturule aitamiseks. Meie valisime nende hulgast endale sobivaima – tööklubi.

Tööklubi on Töötukassa poolt pakutav teenus vähenenud töövõimega inimestele, kus võivad osaleda ka töötuna mitte registreeritud inimesed. Tööklubi koosviibimised toimusid Võisikul septembrist detsembrini ja seal osales 10 klienti – suurema grupiga ei saakski seda läbi viia.

Oodatust raskemaks kujunes koolitaja leidmine. Töötukassal õnnestus see alles mitmendal hankel. Oleme väga tänulikud firmale Reiting PR ja lektor Tiiu Urvale.

Tööklubi kohtus üks kord nädalas esmaspäeviti ja seal käsitleti erinevaid töötõinguga seotud teemasid. Kõik osalejad said analüüsida oma seniseid kogemusi, oskusi ja võimeid, mis tööle asumisele kasuks võiks tulla. Ühiselt arutleti ka võimalike takistuste üle, olgu selleks siis kogemuste-oskuste vähesus või hoopis sobivate töökohtade puudus. Kõigil klubilistel oli juba varasemast mingi töökogemus olemas, kas siis hooldekodu-eelsest perioodist või Võisikul elamise ajast.

Kui teorias oli kõik läbi arutatud, läksid tööklubilased külastama piirkonna tööandjaid. Firmade leidmine, kes oleks olnud valmis meie gruppi vastu võtma, osutus üsna keeruliseks. Kahjuks on endiselt levinud arvamus, et erivajadusega inimesed ei suuda tööd teha või et nende palamine võiks osutada tavapärasest keerulisemaks. Meid võtsid vastu Põltsamaa vallas piimakarja kasvatuses tegelev põllumajandusettevõtte Viraito OÜ ning Põltsamaa linnavalitsuse linnamajandusosakond, kus tegeletakse linna heakorra ja haljastustöödega.

Põltsamaa linnamajandusosakond on ka varem Võisiku Kodu klientide abi kasutanud ja see koostöö kindlasti jätkub. Tööklubis osalenud Svetlana on mitmel aastal nende juures suvel tööl olnud, värvinud sildade piirdeid ning teinud muid vajalikke töid. Tema tööga on tööandja alati väga rahule jäänud. Talveperioodil töötab Svetlana Võisiku Kodu vaibatöökojas ja on asendanud ka puhastusteenindajaid.

Tööklubis osales ka Võisiku Kodu kliendiesinduse president Viktor, kelle arvates on hooldekodu elanikel päris keeruline töökohta leida. Viktor töötab igapäevaselt Võisiku Kodu köögis ja talle on alati köögitöö meeldinud. Tema hinnangul oli kõigile tööklubi liikmetele selles koolituses osalemine väga kasulik. See aitab astuda tööturul esimesi samme, just neid, mida inimesed kõige rohkem kardavad.

Kalle leidis, et kõige enam sai ta sealt juurde julgust töövestlusele minekuks. Samuti on Kalle veendunud, et Võisiku Kodus elamine on inimesed natuke laisaks muutnud, sest seal on neile kõik nii-öelda ette-taha ära tehtud. Kõige noorem klubilane Mattias oli samuti väga rahul saadud teadmistega. Tema töötas suvel Adavere Agros põllutööl ja silo tegemisel ning on näidanud ennast tubli ja kohusetundliku töötajana.

2016. aastal jätkab Võisiku Kodu koostööd Töötukassaga. Veebruaris on algamas põhjalikumad individuaalsed karjäärinõustamised, mida taas tuleb läbi viima Taive Pärnmäe. Samuti alustab tööd Võisiku Kodu töökeskus, kus hakkavad tegutsema sihtasutuse Hea Hoog (SAHH) tegevusjuhendajad ja pikaajalise kaitstud töö teenuse kliendid.

Oleme Võisikul jätkuvalt seda meelt, et meie elanikud on väga tublid töötajad ning lisaks lojaalsed ja kohusetundlikud töötajad. Seda kinnitab kasvõi kogemus SAHH-i kaudu töötavate klientidega. Näiteks puhastusteenidajatena töötavad meil mitu klienti ja tulevad selle tööga suurepäraselt toime, staažikatest käsitöötajatest ja koohtöolistest rääkimata – nemad on juba professionaalid.

Omalt poolt jätkame aktiivselt selgitamist ja enda tutvustamist avalikkusele, et murda müüte ja aidata laiemal avalikkusel mõista: puudega inimene on väga hea töötaja, ta saab hakkama! ■

Tööklubis tutvustatakse ka masinaid, millega töötada.

Tööklubi koosolek täies hoos!

VEEL TÖÖTUKASSA UUEST TEENUSEST – tööalasest rehabilitatsioonist

TEKST: Vaimupuu

Eelmise aasta viimases Vaimupuu numbris oli juttu, et 2016. aastast hakkab Eesti Töötukassa pakkuma tööalasest rehabilitatsiooni teenust. Toimetusega võttis ühendust mitu inimest, kelle sõnul nende maakonnas Töötukassa sellist teenust ei osuta.

Vaimupuu uuris Töötukassast, kuidas asi on.

VASTAS MARI VÄLJAOTS, EESTI TÖÖTUKASSA TEENUSEJUHT (REHABILITATSIOON JA KAITSTUD TÖÖ):

Teenus on mõeldud inimestele, kel on vähenenud töö- võime tõttu mitmeid takistusi ja kes vajavad seepärast tööle asumiseks või töötamise jätkamiseks erinevate spetsialistide abi.

Kõikide maakondade inimesed saavad kasutada töö- alase rehabilitatsiooni teenust, kuid nad ei pruugi saada teenust kasutada oma kodukohaga ühes maakonnas. Seda põhjusel, et üle Eesti ei ole kõik maakonnad rehabilitatsiooniteenuse pakkujatega kaetud. Töötukassa tööalasest rehabilitatsiooni partnerite hulgas ei ole hetkel teenuse osutajat viies maakonnas (Viljandimaa, Raplamaa, Saaremaa, Jõgevamaa ja Hiiumaa) ning me tegeleme nimetatud maakondade asutustega läbi rääkimisega ning kutsume neid koostööle, et meie klientidel oleks võimalikult lai valikuvõimalus endale tööalasest rehabilitatsiooni teenuse osutaja leidmiseks. Hiiumaal ei ole tegevusloaga rehabilitatsiooniteenuse osutajat juba varasemast ajast.

Maksame omalt poolt inimesele iga teenusel osaletud päeva eest sõidu- ja majutustoetust, mida inimene saab kasutada kas majutuseks või sõitmiseks. Sõidu- ja majutustoetuse suurus on 10 senti ühe kilomeetri kohta, kuid mitte rohkem kui 26 eurot päevas. Toetust makstakse, kui vahemaa ühel suunal on üle 500 meetri. ■

LOODUSE HUVITAVAD TRIKKE: KÄBIKOBAR!

TEKST: Kalju Kidra, Tori Sotsiaalmaja
Foto Kalju Kidra, Tori Sotsiaalmaja

Mina olen maamees, kes käib metsa sees! Mul oli jälle üks suur juhus metsas käia. Minu kallid emme oli sügisel Vändra Haiglas taastusravil. Käisin emal külas. Peale külaskäiku läksin kunagisele langile, kus olin tööl olnud ja tööd teinud. Siis mul veel fotoaparaati ei olnud, aga praegu on, tänu sellele, et mul sünnipäev oli ja meie maja naispere kinkis fotoaparaadi mulle sünnipäevaks.

Fotokas oli kaasas ja ma sain mitu huvitavat fotot, mida tahaks teistele ka tutvustada. Männid kõik mühavad ja taeva poole rühivad. Ei ole maa peal viga, ilusaid asju tuleb hinnata ja näha. Ma püüan mõne parema looduse ime teieni tuua ehk aitab see parema ja targemalt mõelda.

Sügis oli tore aeg. Sügisel on seitse venda, aga minul on seitse õde!

MUUDATUSTE VAJALIKKUS ABIVAHENDITE SÜSTEEMIS

TEKST: Regina Salmu, Sotsiaalkindlustusameti
kommunikatsiooninõunik
FOTOD: erakogu

Abivahendite teenust korraldasid kuni 2015. aasta lõpuni maavalitsused ja kohalikud omavalitsused. Alates selle aasta algusest võttis selle ülesande üle Sotsiaalkindlustusamet, kuna puudus ühtne, reguleeritud süsteem abivahendite valdkonnas.

Eelmine määrus ning määruse loetelu oli aegunud ning vajab korrastamist ja uuendamist. Määruse loetelu sai korrigeeritud, eemaldati abivahendid, mis olid ajas oma väärtuse minetanud ning lisati abivahendid, mille vajadus on olemas, aga mis senises määruses puudusid.

Varasema abivahendi süsteemi järgselt oli teenuse kättesaadavus inimestele ebavõrdne, kuna inimesed sõltusid antud maakonna abivahendite eelarvest, kuhu nad rahvastikuregistri järgselt kuulusid ning olid seeläbi seotud elukohajärgsete ettevõtete, kellelt teenust saada. Varasema süsteemi järgselt oli tavapärane, et mõnes maakonnas lõppesid abivahendite soodusrahad enne aasta lõppu, samas kui teises maakonnas jätkus abivahendite eelarves raha aasta lõpuni.

Puudusid ühtsed nõuded ettevõtetele, kes soodustingimustel abivahendeid müüsid või üürisid: puudus üheselt mõistetav hinnainfo, kuna puudusid piirhinnad. Hinna poolest eristati alla komisjoni hinna jäävaid tooteid, mille rahastamine toimus jooksvatest vahenditest ning üle komisjoni piirhinna jäävaid tooteid, mille taotlemine käis läbi erikomisjoni ning mille puhul abivahendi saamise protsess oli pikk ja aeganõudev. Uue süsteemi järgselt on see raamlepingutega reguleeritud.

Teenuse liikumisega Sotsiaalkindlustusameti haldusalasse kaasneb ka teine põhimõtteline muutus: abivahendite eelarve ei jagune uuest aastast enam maakonnapõhiselt, vaid on üleriigiline. Klient võib pöörduda soodustingimustel abivahendi soetamiseks ükskõik millisesse ettevõttesse Eestis, millel on Sotsiaalkindlustusametiga kehtiv raamleping. Seega kaob abivahendi taotlejal vajadus teha sundoste elukohajärgsetes ettevõtetes. Info ettevõtete kohta, kellel on Sotsiaalkindlustusametiga raamleping sõlmitud, on kättesaadav Sotsiaalkindlustusameti kodulehel www.sotsiaalkindlustusamet.ee

UUE FORMAADI SAI KA RIIGI POOLT KOMPENSEERITAVATE ABIVAHENDITE LOETELU, MILLES MÄÄRATAKSE KINDLAKS:

- abivahendi kasutusaeg,
- kas abivahend on müüdav või üüritav,
- maksimaalne abivahendi kogus aastate või kuude arvestuses,
- kas tegemist on individuaalse abivahendiga ning soodustuse piirmäär, mille ulatuses riik tasu maksmise üle võtab.

Alates 2016. aastast on abivahenditele, nagu ravimitele, kehtestatud piirhinnad, mille ulatuses riik tasu maksmise kohustuse üle võtab. Juhul, kui soovitud abivahend maksab rohkem, tuleb piirhinda ületav osa tasuda inimesel endal. Erisuste saamiseks, näiteks piirhinna ühekordseks suurendamiseks või mõne muu abivahendite loetelu tingimuse muutmiseks (näiteks kui inimene vajab loeteluvälist abivahendit, omaosaluse vähendamist, koguse tõstmist, tehingu muutmist või abivahendit, mille puhul on määruks märke „eritaotlus“), tuleb inimesel esitada taotlus Sotsiaalkindlustusametile, kus taotlusi menetletakse jooksvalt maksimaalselt 30 tööpäeva vältel. Näiteks on inimesel tema vajadusest lähtuvalt vaja abivahendite puhul mingit erilahendust ja eripäraseid komponente (vahend peab olema reguleeritav või on vaja lisatoetust vmt), siis võib olla tegu kallima lahendusega, mida lahendatakse erimenetluse abil.

Uue korra kohaselt ei toimu enam seniseid nn kallite abivahendite komisjone. Kui arst või rehabilitatsiooni-asutus on abivahendi välja kirjutanud, pöördub inimene abivahendi soetamiseks otse ettevõttesse. Seega kui varasema komisjonide süsteemi puhul võis abivahendi taotlusprotsess kesta kuid, siis nüüd peaks kindlasti hakkama saama ühe kuuga.

Kokkuleppe kohaselt abivahendeid müüvate ettevõttega oli nendel kohustus edastada infot eesisevastest muudatustest otse klientidele – seega ka kõikidele lapsevanematele, kelle lapsed vajavad abivahendeid. Suurem osa ettevõtete oma kohustuse ka täitis, meedias kõneainet pakkunud negatiivsed juhtumid olid seotud vaid ühe-kahe ettevõttega. Samas on Eestis abivahendeid pakkuvaid ettevõtteid enam kui 50, kellest enamuse pakub abivahendeid ka lastele.

Lisaks abivahendi ostmisel või üürimisel riigi poolt pakutavale soodustusele, mis võib ulatuda kuni 95% abivahendi hinnast, pakuvad tuge ka kohalikud omavalitsused ja seda nii rahaliselt kui ka teenuste valikuga. Lisaks on olemas riiklikud toetused, mida saab taotleda Sotsiaalkindlustusametist. ■

KOKKUVÕTE

Abivahendite taotlemine on nüüd lihtsam: vahendi saamiseks tuleb pöörduda otse firmasse. Pole oluline, missuguses maakonnas see asub.

PROJEKT „ERIVAJADUSTEGA INIMESTE ELUASEME FÜÜSILINE KOHANDAMINE“ ALUSTAB AVALDUSTE VASTUVÕTMISEGA PLANEERITUST HILJEM

TEKST: Astangu Kutserehabilitatsiooni Keskus

Sotsiaalministeerium koostöös Astangu Kutserehabilitatsiooni Keskusega on otsustanud muuta toetuse andmise tingimusi, sest alates kevadest on kavas siduda kodude kohandamise teenus kohalike omavalitsuse sotsiaalteenuste arendamise toetamisega. Tingimuste muutmise tõttu lükkub avalduste vastuvõtmise algus edasi. Eesmärk on nii teenuste arendamisel kui ka kodude kohandamisel leida parimad viisid inimeste

iseseisva toimetuleku suurendamiseks ja tagada teenuste (sh kodude kohandamise) jätkumine pärast Euroopa Liidu toetuste lõppemist. Lisaks soovatakse juba kodukohandusteenu pilotteerimise etapis anda inimesele seni planeeritust enam võimalusi ja vastustust oma kodu kohandamise töid juhtida ning ühtlasi vähendada administreerimiskulusid.

Soovime rõhutada, et **teenuse lõpptulemus jääb ka uute toetuse andmise tingimuste järgi samaks** – toetust antakse kodu füüsiliseks kohandamiseks juhul, kui kohandamise vajadus tuleneb puudest. Täpsem info uue avalduse vastuvõtmise aja kohta edastatakse Astangu veebilehel <http://www.abivahendikeskus.astangu.ee/kodukohandus/>, erivajadustega inimeste organisatsioonidele, omavalitsustele jt.

Lisainfo Astangu keskuselt:
eesti keeles telefonilt 687 7232 või 56847577,
vene keeles telefonil 687 7231
või aadressil kodukohandus(ät)astangu.ee

Sallivusest ENDAS JA TEISTES

TEKST: Toivo Niiberg, psühholoog ja perenõustaja
FOTO: erakogu

Maailmakuulus Saksa kirjanik Heinrich Heine on öelnud: „Tark inimene märkab kõike, loll teeb kõige kohta märkusi.“

Sallivus ehk tolerantus on inimese omadus leppida teistsuguste arvamuste, hoiakute, ideoloogiate, tavade, uskude või uskumuste, seksuaalse orientatsiooni, rassilise kuuluvuse või kultuuridega. **Sallivus ei pruugi tähendada heakskiitu ega mõistmist, kuid tavaliselt sisaldab mõõdukat austust ning lugupidamist teise veidi erineva inimese suhtes.**

Tolerantne inimene mõistab, et mitte kõik ei pea tegutsema ega mõtlema nagu tema, vaid et elu pakub inimestele erinevaid võimalusi. Psühholoogilises tähenduses on tolerantus võime tulla toime keeldumiste, tõrjumiste, pettumuste, pingete ja solvangutega ning neid taluda.

Samas ei ole tolerantne inimene mitte mingil juhul altruist, kes laseb endale pähe istuda või ennast ära kasutada. Tolerantne inimene peab kinni ausast ettekirjutamata kokkuleppest – sina ära puutu mind ja mina ei puutu sind.

Tolerantne hoiak ei ole kaasasündinud, see ei teki ega arene iseenesest. Tolerantsus on seotud eneseväärikusega ja peab säilima hoolimata eespool mainitud tegurite koosmõjust. Igal inimesel on omad käsitlused ja ettekujutused elust ning sellest, kuidas ta ise, tema naabrid või ühiskond, kus ta elab, seda kujundama peaksid. Järelikult, mida paremini mõistab inimene iseennast, tundes oma puudusi ja tugevaid külgi, seda tolerantsem on ta ka kaasinimeste suhtes. **See, kes ei saa läbi iseendaga, ei saa seda ka teistega.**

Teadlased, geneetikud, väidavad, et inimesele omase neljakümne tuhande tunnuse juures on pea seitse-kahesa tuhat tunnust veidi vigased või üldse halvaloomulised. **Seega on meis kõigis juba sünnis peidus omad eripärad, mis ei pruugi meeldida ka meile endile, veelgi vähem teistele.**

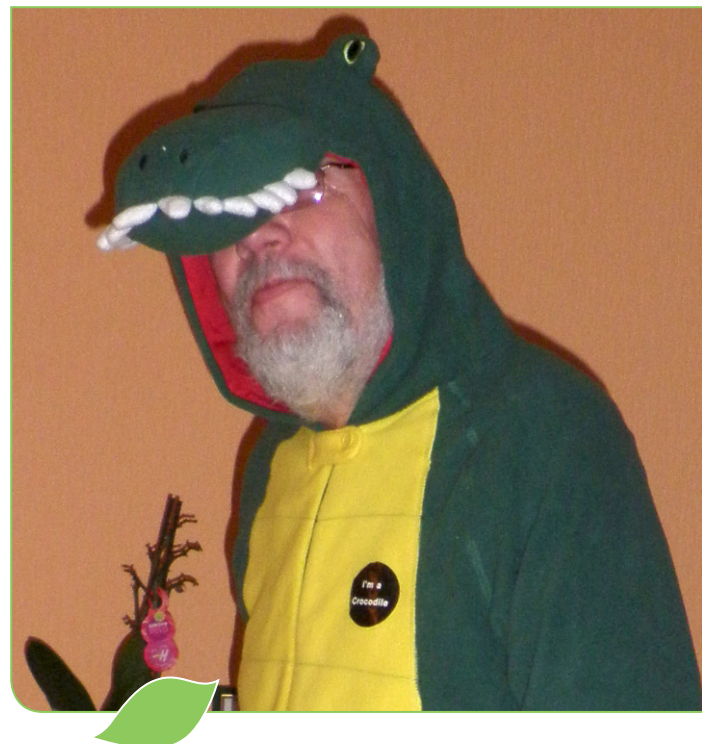
Sallivus kui isikuomadus on tänapäeval üldtunnustatud ideaaliks, mille järgimist nõutakse mitmekesistes eluvaldkondades, nii era- kui ametialaselt. **Sallivust peetakse demokraatliku ühiskonna üheks alustalaks, laialt on levinud loosungid: „Püüa mõista, aga mitte hukka mõista!“, „Erinevuste tunnustamine rikastab meie ilmavaadet!“, „Igal inimesel on õigus olla tema ise!“ jms.** Samas arutletakse sallivuse piiride üle ning rõhutatakse, et sugugi mitte kõike ei tule sallida, eriti just riiklikul või ideoloogilisel tasandil.

Eestis on viimasel ajal sallivus mitmel korral teemaks olnud: räägitakse kooseluseadusest ja pagulaskvootidest, arutletakse selle üle, kes muulastest on „oma“ ja kes „võõras“.

Inimene olevat mõtleval loom. Mõtlemine annab tajutavale kindla tähenduse ja mõtte. Meie tundmused ning hoiakud juhivad ja muudavad taju. **Kui oleme heas tujus, siis paistavad ka kõik ümbritsevad inimesed olema kenad ja toredad, meie halva tuju korral on nad ebameeldivad.** Tajuprotsessiks nimetatakse nii teadvustatud kui ka teadvustamata protsesse tajusüsteemis, mis tagavad tajukujundi tekke. Inimesetundmine põhineb sotsiaalsel kogemusel ning näitab suhtlemiskompetentsust.

Õppigem vastastikku märkama teineteise erisustega kaasnevaid häid omadusi ja neid ka kõvahäälselt tunnustama. Vast ei saa siis ka meis kõigis peituv halb naljalt võimutsema!

HEAD VASTASTIKUST SALLIVUST INIMLIKES
PIIRIDES! ■

Uuringud: TÖÖVÕIMETUKS JÄÄMIST TULEB ENNETADA

Kaks sotsiaalministeeriumi tellitud uuringut soovivad aidata pikaajaliselt haiguslehel olevaid inimesi tagasi tööle ning ennetada püsivat töövõimetust.

TEKST: Alo Raun, Sotsiaalministeeriumi nõunik

Eesti Rakendusuuringu Keskuse Centar uuringust selgub, et isegi siis, kui inimese püsiv töövõimetust pole tingitud tema tööst, mõjub töötamine tema haiguse kulgu. Nimelt pidas koguni kolmveerand küsitletutest (pikaajaliselt haiguslehel või püsivalt töövõimetud) oma haigust tööst põhjustatuks või leidis, et see ägenes töötamise tõttu.

„See näitab, et nii tööandjad, riik kui töötajad peavad suhtuma inimeste tööttingimustesse oluliselt tõsisemalt, et ennetada tööturul välja langemist,“ kommenteeris uuringu tulemusi tervise- ja tööminister Jevgeni Ossinovski.

Iga teine küsitletu, kelle haigust töö mõjutas, leidis, et tema tervise halvenemist oleks aidanud vältida ravi varasem alustamine. Samas leidis ligi veerand vastanutest, et tööandja oleks saanud midagi ära teha. „See viitab, et inimeste töövõimet säilitada ja teda senisest edukamalt tööturul hoida on võimalik ka töökorraldust ja töökeskkonda muutes,“ rääkis üks uuringu koostajatest, Epp Kallaste Centarist.

Uuringust selgus, et pikaajalisele haiguslehele järgneb suure tõenäosusega püsiv töövõimetust, kusjuures neljakuulise haiguslehe korral määratakse see koguni igale neljandale inimesele. „Seega on haiguslehe pikkus hea indikaator – kui see on jõudnud 6-7 nädala pikkuseks, oleks mõistlik hinnata, mis takistab inimesel töötamist, ning kas töökoha kohandamise või tööttingimuste muutmise saaks ta osaliselt töötamist jätkata,“ ütles Epp Kallaste Centarist.

Kallaste soovitas kaaluda lahendusena ka seadusemuu-

datust, mis võimaldab haiguslehel olijatel soovi korral osalise koormusega töötada, kui arst seda lubab ning tema töökohta ja tööttingimusi on võimalik vastavalt kohendada.

Sarnased tulemused olid ka teisel sotsiaalministeeriumi tellitud uuringul, mille koostas Poliitikauuringute Keskus Praxis.

„Teiste riikide kogemus näitab, et kui inimese tervis võimaldab osaliselt töötada, aitab sobivate tööttingimustega töötamine tal rutem täiskoormusega tööle naasta,“ sõnas Praxise uuringu koostanud vanemanalüütik Märt Masso.

Erinevalt teistest riikidest ei motiveeri Eesti süsteem tööandjaid ennetama tööst põhjustatud terviseprobleeme ega pakkuma töötajale tema tervislikule seisundile sobivat tööd või aitama inimest võimalikult kiiresti tööle tagasi.

Lahendusena soovitas Praxis kaaluda võimalust panna tööandjate sissemaksed sotsiaalkaitse süsteemi sõltuma lisaks tööjõukuludele tööõnnetuste levikust ning investeringutest töökeskkonda. Teiseks soovitas Praxis nõustada rohkem ettevõtjaid, motiveerida neid analüüsima töötajate haiguslehele jäämise põhjuseid ning toetama tööle naasmist.

Praxis kirjeldas teiste riikide kogemusele tuginedes ka võimalust suurendada tööandja vastutust, pikendades tema makstava haigushüvitise kestust ja muutes töötaja omavastutust. Analüüsi kohaselt võib suurem vastutus motiveerida tööandjaid looma sobivaid tööttingimusi inimeste tööle jäämiseks ja naasmiseks.

Sotsiaalministeerium kasutab uuringute tulemusi töötaja töövõime jätkusuutlikkuse toetamise analüüsi koostamiseks, mille käigus kirjeldatakse probleemkohad ning töötatakse välja ettepanekud edasiliikumiseks.

Uuringud „Tööttingimuste ja töökeskkonna mõju ajutise ja püsiva töövõimetuse kujunemisel“ ning „Töövõimekaotuse hüvitamise süsteem Eestis ja rahvusvaheline võrdlus“ leiab sotsiaalministeeriumi kodulehelt. ■

KOKKUVÕTE

Kui inimene on pikalt haiguslehel, siis tema töövõimetust süveneb. Sellepärast on oluline, et tal oleks võimalik töötada mõnda aega osalise töökoormusega. Nii on hiljem lihtsam taas täiskoormusega tööle naasta. Siiani pole see Eestis igal pool võimalik.

Stipendiumi üleandmine Christel Sogenbitsile Glehni lossis, aprillis 2015. Fotol paremal Matti Klaar, kes stipendiumi 10 aastat tagasi algatas. Tema mälestuseks andis klubi stipendiumile tema nime.

MATTI KLAARI NIMELINE STIPENDIUM puudega noorele erakorralise teo eest õpingute või muu vajaliku toetuseks

TEKST: Lion Club Tallinn Vanalinn
FOTO: Lion Club Tallinn Vanalinn

LC Tallinn Vanalinn annab 2016. aastal juba kümnendat korda välja stipendiumi puudega noorele. Hiljuti meie seast lahkunud Matti Klaari mälestuseks, kes oli selle heategevusprojekti looja, otsustas LC Tallinn Vanalinn nimetada stipendiumi Matti Klaari nimeliseks.

LC Tallinn Vanalinn tahab nimetatud stipendiumiga tähelepanu juhtida puudega noorte erilistele tegudele ning vajadustele, samas ka tutvustada meie lionsklubi laiemalt ning lionsliikumist üleüldiselt.

Stipendiumit võib taotleda ükskõik millise puudega noor kuni vanuseni 30 aastat.

Puudega noor peab olema aasta sees korda saatnud eriliselt silmapaistva teo, kaalutult puudeastmele. Tegu, võib olla ükskõik mis vallast – näiteks sport, muusika, õppimine, töö, teadus jne.

Taotlust peab toetama üks lionsklubi Eestis. Sama lionsklubi võib toetada mitut noort/tegu.

Stipendiume on ainult üks, 1000 € suuruses.

Stipendiumi saaja valib välja 6-liikmeline žürii, millesse kuuluvad LC Tallinn Vanalinna president Illar Kaasik, LC Keila president Priit Pirso, LC Kristiine president Veljo Haube, Riigikogu liige, Eesti Puuetega Inimeste Koja juhatuse esimees Monika Haukanõmm, Sotsiaalministeeriumi sotsiaalala asekanstler Rait Kuuse ja LC Tallinn Vanalinna stipendiumi toimkonna liige Külli Trei. Žürii esimees on LC Tallinn Vanalinna president, kellel on otsustav hää, kui hääled jagunevad võrdselt.

Taotlused peavad olema LC Tallinn Vanalinnal käes hiljemalt 25. märtsiks 2016. a.

Taotlused peavad olema hästi põhjendatud, võimalusel täiendatud pildimaterjaliga ja kinnitatud õppeasutuse, töökoha vms poolt.

Stipendium antakse üle Eesti Lionspiirkonna pidulikult gala-õhtusöögil 16. aprillil 2016. a või muul sobival kuupäeval.

Stipendiumi olemasolust antakse teada kõikidele lionsklubidele üle Eesti üleskutsega oma ringkonnas (koolides, spordiringides jne) teavitada laiemat üldsust ning Eesti Puuetega Inimeste Koja kaudu kõikidele puuetega inimeste organisatsioonidele.

Stipendiumi saaja nimi ja eriline tegu teavitatakse ka ajakirjanduses.

Elektrooniliselt digiallkirjastatud taotlused palume saata e-posti aadressil kylli.trei@gmail.com, lisainfot saab telefonil 5342 6634, Külli Trei.

LC Tallinn stipendiumi toimkond

Kohal oli ka lumekuninganna Elsa!

KUUM TANTSUHOOMMIK RAPLAS

20. jaanuaril 2016. a. toimus Rapla Kultuurikeskuses juba üheksas tantsuhommik. See on tore iga-aastane pidu, kus „vahtrakad“ võõrustavad oma sõpru.

TEKST: Age Ilumaa, Rapla Hooldekeskuse Tugikeskus „Vahtra“ tegevusjuhendaja.
FOTOD: Tiina Azojan

Seekord olid kohale tulnud sõbrad Türi Päevakeskusest, Vändra Sotsiaalmajast, Tartu Vaimse Tervise Keskusest, Karula Kodust, Haabersti Klubimajast Tallinnast, Camphilli Külast Pahklast ja Vääna-Viti Kodust.

Sellal, kui kliendid tantsu löid, pidasid tegevusjuhendajad nõu, mida sel aastal ette võtta, milliseid üritusi koos läbi viia ja mida saaks paremini teha. Anti üksteisele häid soovitusi ning nõuandeid. Suur tänu kõigile tegevusjuhendajatele, kes ei pidanud paljaks nõu ja jõuga abiks olla, et üritus õnnestuks!

Lõunalauale oli iga keskus midagi maitstvat kaasa toonud. Oli klientide enda poolt küpsetatud pirukaid ja kooke, mis maitseid imeliselt. Pärast kehakinnitust algas suur töö. Seekord oli tantsuõpetaja Sillen Sindonen kehastunud lumekuninganna Elsaks, mis tekitas

tantsusõprades elevust ja rõõmu. Püüdlukult astuti tša-tša-tša samme, mida Elsa ette näitas. Lahkudes öeldi häid sõnu nii ansamblile, tantsuõpetajale kui ka üksteisele. Kinnitati, et järgmisele tantsuhommikule tullaakse kindlasti.

„VAHTRAKATE“ MULJED:

Käisime Rapla Kultuurikeskuses tantsuhommikul, mis algas tantsimisega. Aivar Arak mängis pilli ja Merike Ulma laulis. Mulle väga meeldis. Oli tore päev ja sain endale uue sõbra Tallinnast, kelle nimi oli Margus. Ta tantsis väga hästi ja oskas juhtida. Tantsisin veel Tiidu, Kahro ja Tarnoga. Siis tuli meile Sillen Sindonen tantsimist õpetama. Mulle meeldib väga tantsida tša-tša-tša'd, valssi, rumbat, aeglast valssi ja ka rahvatantsu. Vahepeal saime ka süüa ning teed, kohvi ja morssi. Sõbrad olid kaasa võtnud hõrgutisi, millega kaeti ühine söögilaud. Soovitan kõigil tantsida. See on seljale hea ja liigestele ka. Selliseid üritusi, kus tantsida saab, võiks olla rohkem. Suur tänu kõigile.

MARJU NUKIS

Ootasime külalisi Tori ja Türi päevakeskusest. Tuli sõpru ka mujalt. Sillen õpetas meile tantsusamme. Vahepeal näitas tantsusamme põrandal ja siis läks lavale. Siis läks tantsuks. Õppisime tša-tša-tša tantsusamme. Proovisin Marjuga samme. Kell 12 oli lõuna. Sõime pirukaid, morssi ja küpsiseid. Juhendajad pidasid nõu. Tantsuhommik oli tore.

AHTI LAOVÄLI

Kell 10 läksime Rapla Kultuurimajja. Kohale tulid külalised Tartust, Türit, Torist, Pahklast, Tallinnast, Vändrast. Kokku oli 9 tugikeskust. Vahtra mehed – Tiit, Madis ja mina – võtsid külalisi vastu. Siis tulid lavale Merike Ulma ja Aivar Arak ja me tantsisime lõunani. Lõunaks oli iga tugikeskus midagi söögipoolist kaasa toonud, mis pandi ühisele lauale. Kätte jõudis aeg, mil saabus lumekuningannast Elsa – Sillen Sindonen, kes õpetas meile tša-tša-tša'd. Pärast tantsuõpet tulid taas Merike ja Aivar lavale, kes mängisid muusikat kella 14-ni ja meie tantsisime.

KAHRO ADER

Hely Kuus võttis sõna ja avas tantsuhommiku. Siis hakkasime tantsima. Meil oli laval ansamber „Merivar“. Tants kestis kella 12-ni. Siis sõime ja pärast seda tuli Sillen tša-tša-tša'd õpetama. Tantsisime kõik koos õpetajaga. Pärast lõunasööki saime edasi tantsida kella 2-ni. Pärast seda läksime koju. Tore ja lõbus oli.

PILLE AUG

Hommikul me kõik kogunesime kultuurimajja kokku. Türi Päevakeskusest tuli ka inimesi. Meile musitseerisid koos Merike ning Aivar. Siis sõime ja jõime. Varsti tuli kohale Sillen. Ta õpetas kõigile tantsusamme. Kui Sillen minema läks, tantsisime kõik omavahel. Oli väga ilus tantsupäev.

RENEE KUUM

Algul kogunesime sõpradega koos tantsupõrandale, tantsisime ja naeratasime üksteisele. Mängis ansambel „Merivar”. Tantsuks laulis Merike ja Aivar mängis pilli. Lava ääres sai ka tantsumuusikat tellida. Tantsuõpetaja oli lumekuninganna Elsa, kes õpetas tša-tša-tša'd tantsima. Õpetas kätega lendlema ja sain Elsaga tantsida. Olin koos lumekuninganna Elsaga pildil, mille pildistas Tiina Azojan. Olin Elsa käekõrval pitsi all. Lõunalaual kallas Väana-Viti juhendaja Limpa siirupit morsikannu ja laual olid väga head sibula- ja porgandipirukad. Tehti ka ühispilt lumekuningannaga koos. Oli õnnelik lõpp.

ELE JANNO

Uhked tantsupoosid Pahlka tantsupaarilt.

Peo lõpus tantsis igaüks nii, nagu oskas.

KOKKUVÕTE

Tantsuhommikud Raplas toimuvad iga aasta algul. Siin saab õppida uusi tantse ja kohtuda sõpradega.

Elsa ehk Sillen Sindoneni juhatusel tulid tantsusammud kõigil hästi välja.

Kaja Kallas

KAJA KALLAS

EUROPARLAMENDI LIIGE

FOTO: European Union 2015.

RÄÄKIGE PALUN LÜHIDALT OMA VIIMASE AJA TÄHTSAMATEST ETTEVÕTMISTEST.

Viimase aja tähtsamad ettevõtmised on peamiselt seotud minu tööga Euroopa Parlamendis. Hiljuti võeti vastu minu autorsusega raport, mis puudutab Euroopa ühtset digitaalset turgu. See raport on väga laia haardega, sest puudutab väga paljusid erinevaid eluvaldkondi ja ühiskonnagruppe, sealhulgas ka puuetega inimesi.

KUI PALJU KÄSITLETAKSE EUROOPA PARLAMENDIS PUUETEGA INIMESTE VALUKOHTI?

Kuna mina töotan Euroopa Parlamendis kahes komisjonis - üks neist tegeleb tööstuse, energeetika ja teaduse küsimustega ja teine tarbijakaitse ja siseturuga, siis sealt tulevad õigusaktid puudutavad eelkõige neid valdkondi. Siiski, kui me näiteks räägime digitaalsest ühtsest turust, siis arutame ka seda, kuidas muuta digitaalsed lahendused puuetega inimestele käepärasemaks ja kuidas need saaksid puuetega inimeste elu kergendada.

KAS JA KUI PALJU OLETE ISIKLIKULT VAIMUPUUDEGA INIMESTEGA KOKKU PUUTUNUD JA MIS MÕTTEID SEE ON TEKITANUD?

Olen pikaajaline Maarja küla püsitoetaja. See sai alguse vist 2006. aastal, kui käisime advokaadibürooga, kus ma tol ajal töötasin, seal talgutel. Mind nakatas nende inimeste rõõmsameelsus ja tahtsin neid aidata. Mõtlesin, et ühest küljest on neil inimestel raskem kui tervetel, aga teisest küljest mõtlevad ehk terved tihti üle ega oska lihtsatest asjadest nõnda rõõmu tunda kui võiks.

MILLINE ON TEIE NÄGEMUS ERIVAJADUSTEGA INIMESTE TOIMETULEKUST JA SELLE EDENDAMISEST EESTIS?

Minu nägemuse järgi peaksid kõik inimesed olema ühiskonna täisväärtuslikud liikmed. Neid, kes mingil põhjusel ei tule nii hästi toime, tuleb järele aidata, et keegi ei jääks maha. Ma arvan, et väga suur tähtsus on ka ühiskonna teadvustumisel, et puudega inimesed on meie inimesed. See tähendab, et neid inimesi nähakse igapäevaselt ühiskonna elus osalemas. Seadusandlikul tasandil tähendab see seda, et iga seaduse arutamisel mõeldakse ka läbi, kuidas see puudega inimeste elu paremaks muudaks.

MIDA SOOVITE AJAKIRJA VAIMUPUU LUGEJATELE?

Ma soovin, et teil jätkuks jõudu ja rõõmsameelsust ühiskonnas kaasalöömiseks! ■

LEIVASALAT

TEKST: Vaimupuu
FOTOD: Vaimupuu

See on tõsine talvetoit, rammus ja maitsev. See annab jõudu, et hall talv üle elada ja sobib isegi Eesti Vabariigi sünnipäeva tähistamiseks!

Retsepti saime Vahtra Tugikeskuse noortelt, kellega koos salatit valmistasime. Tegemist selle toidu juures jätkub: leib tuleb tükeldada, pistaatsiapähklid puhastada – aga tulemus on suurepärane!

1 PAKK MUSTA LEIBA

½-1 PAKKI VÕID

1 PAKK PISTAATSIAPÄHKLEID (PUHASTADA JA PURUSTADA)

1 PURK KONSERVMAISI

1 PAKK RIIVJUUSTU

1 PURK HELLMANN'SI MAJONEESI

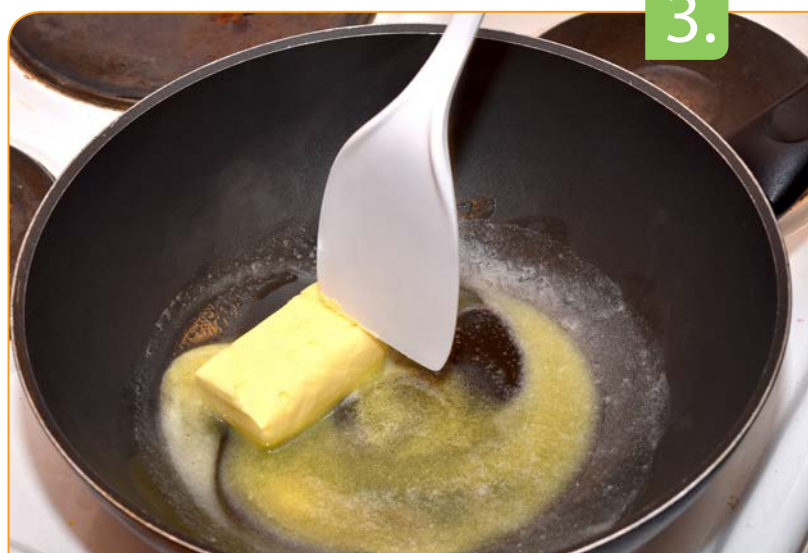
1 PAKK KRABINUUDLEID

Tükelda leib kuubikuteks.

Puhasta ja purusta pistaatsiapähklid.

Sulata pannil keskmisel kuumusel pool pakki võid.

Tõsta pliidi kuumust. Prae leivakuubikuid pannil või sees, kuni need on kergelt pruunistunud. Leib imeb võid kõvasti sisse, seepärast lisa aeg-ajalt pannile veel võitükke, kui tundub, et on liiga kuiv.

Pudista salatile pistaatsiapähklid, riivjuust ja krabinuudlid. Sega hoolikalt.

Vala leivakuubikud kaussi ja lisa neile kohe majonees. Kui leivad jõuavad jahtuda, on need hiljem salati sees liiga kõvad. Kuumalt majoneesised leivad aga jäävad mõnusalt mahlaseks.

Serveeri ja naudi!
HEAD ISU!

Lisa purk konservmaisi, võib koos vedelikuga.